

Asia: VN/18780/2023

Lausuntopyyntö valtakunnallisen liikennejärjestelmäsuunnitelman arviointiohjelmasta. (SOVA-lain mukainen ympäristöarviointi).

Lausunnonantajan lausunto

Onko valtakunnallisen liikennejärjestelmäsuunnitelman valmisteluun ja vuorovaikutuksen järjestämiseen näkemyksiä?

Arvostamme sitä, että liikennejärjestelmäsuunnitelman vuorovaikutusta kehitetään jatkuvasti.

Teemakohtaisiin tilaisuuksiin olisi hyvä lisätä tilaisuus joukkoliikenteestä ja liikkumispalveluista, joilla on merkitystä niin koulutuksen ja palveluiden saavutettavuuden kannalta kuin työvoiman saatavuuden ja matkailun kannalta.

Kotkan kaupunki pitää tärkeänä lausuntoaikojen riittävää pituutta. Lausuntoaajan tulisi olla vähintään 6 viikkoa, jotta lausunnot ehditään valmistella ja käsitellä luottamuselimissä.

Kohdistuuko voimassa olevan valtakunnalliseen liikennejärjestelmäsuunnitelman visioon tai tavoitteisiin muutostarpeita? Mikäli kyllä, millaisia muutostarpeita ja miksi? (Valtakunnallisen liikennejärjestelmäsuunnitelman arviointiohjelman sivut 10-11).

Toimintaympäristömuutokset ovat merkittäviä viime vuosina. Vision ja tavoitteiden päivityksessä huomioitavia muutoksia ovat mm. Suomen ja sen alueiden heikentynyt kansainvälinen saavutettavuus, Suomen logistinen asema ja huoltovarmuus, NATO-jäsenyyden myötä tulevat sotilaallisen liikkuvuuden yhteistarpeet, Venäjän rajan sulkeutuminen ja sen vaikutukset logistiikkaan ja Itä-Suomeen, kaupungistuminen ja sen jatkuminen, väestökehitys ja väestörakenteen muutos, vihreän siirtymän teolliset investoinnit ja ilmastonmuutos.

On tärkeää huomioida viime vuosina muuttuneet liikennevirrat ja liikenne-ennusteet, mutta myös myönteinen muutospotentiaali. Tavoitteisiin tulisi sisällyttää reagointikyky muutostarpeisiin. Venäjän sodan aiheuttamasta pitkäaikaisesta muutoksesta huolimatta kokonaiskuva ei ole pysähtynyt. Esimerkiksi Kaakkoisen Suomen potentiaaliset vihreän siirtymän teolliset investoinnit (mm. akkuteollisuuden liittyen) voivat kasvattaa alueen liikennevirtoja merkittävästi, ja näiden

muutosten mahdollistaminen liikenneverkossa on tärkeää myös investointien toteutumisen kannalta.

Uudessa valtion talousarviossa merkittävä osa liikenneinfraan kohdistuneista valtakunnallisista rahoituksista on osoitettu liikenne12-ohjelman ulkopuolisiin kohteisiin. Siten investointien ennustettavuus ja vaikuttavuus on kärsinyt. Poliittista sitoutumista Liikenne 12 -suunnitelman linjauksiin ja sen perusteella tehtyihin asiantuntijanäkemyksiin tarvittavista investoinneista ja toimenpiteistä pitäisikin vahvistaa, sillä muutoin laajalla prosessilla ei ole luvattua merkitystä eikä systeemi toimi siten kuin yleisesti annetaan ymmärtää. Jos kansallisella asiantuntijanäkemysellä ja sidosryhmäyhteistyöllä valmistellut kehittämiskohdenäkemykset sivuutetaan, on vaara, että Liikenne 12 käytäntöineen heikentää hallinnon läpinäkyvyyttä ja rajallisten resurssien oikeaa kohdentumista ja vaikuttavuutta. Tämä olisi päinvastaista Liikenne 12 -suunnitelman tavoitteiden kanssa.

Kestävyyden osalta suunnitelman valmisteluun ja vaikutusten arviointiin on tärkeää sisällyttää nyt myös liikenteen kasvihuonekaasupäästövähennystavoitteiden toteutuminen.

Onko suunnitelman vaikutusarviointiin ja SOVA-lain (8.4.2005/200 Laki viranomaisten suunnitelmien ja ohjelmien ympäristövaikutusten arvioinnista) mukaisen ympäristöarvioinnin valmisteluun näkemyksiä?

Voimassa olevan Liikenne 12 -suunnitelman vaikuttavuutta päätöksenteossa ei ole toistaiseksi arvioitu. Tämä on ongelma, joka pitäisi korjata ennen Liikenne 12 -suunnitelman päivityksen toteutusta. Vaikuttavuuden arviointi tulisi myös johtaa arviointiin, mitä käynnistyvällä päivityskierroksella tulisi tehdä toisin.

Hannonen Markku
Kotkan kaupunki - Kaupunkisuunnittelun vastuualue